

Asia: VN/2401/2026

Ehdotus kansallisiksi mediakasvatuslinjauksiksi

1. Johdanto

Mahdolliset kommentit ja huomiot johdannosta:

Pidämme linjausten lähtökohtaa ajankohtaisena ja tarpeellisena. Mediaympäristön nopea muutos, tekoälyn yleistyminen, informaatiovaikuttaminen sekä demokratiaan ja osallisuuteen liittyvät haasteet tekevät mediakasvatuksesta keskeisen sivistyksellisen ja yhteiskunnallisen kysymyksen.

Ehdotamme, että johdannossa täsmennetään mediakasvatuksen tarkastelutapaa myös kulttuurisena ja taiteellisena toimintana, ei ainoastaan turvallisuuden ja riskienhallinnan näkökulmasta. Medialukutaito rakentuu kriittisen arvioinnin lisäksi luovasta tuottamisesta, itseilmaisusta ja kulttuurisesta osallisuudesta, joissa mediataiteella ja elokuvalla on keskeinen rooli.

Ehdottamamme lisäys: ”Medialukutaitoon kuuluu myös luova ja kulttuurinen toimijuus: kyky tuottaa, tulkita ja ilmaista itseään median, taiteen ja audiovisuaalisen kulttuurin keinoin.”

2. Mediakasvatuksen nykytila

Mahdolliset kommentit ja huomiot mediakasvatuksen nykytilasta:

Nykytilakuvaus tunnistaa ansiokkaasti kentän vahvuudet: laajan toimijajoukon, moninaiset toteutustavat ja korkean laadun. Samalla korkeakoulutasoisen mediakasvatuskoulutuksen heikkeneminen ja rahoituksen epävarmuus nostetaan aiheellisesti keskeisiksi haasteiksi.

Ehdotamme, että nykytilaa kuvatessa tunnistetaan nykyistä vahvemmin myös taide- ja kulttuurikasvatuksen toimijakenttä osana mediakasvatuksen infrastruktuuria. Lastenkulttuurikeskukset, taideoppilaitokset, kirjastot, elokuvakasvatustoimijat ja muut kulttuuripalvelut toteuttavat jo laajasti käytännön mediakasvatusta eri ikäryhmille.

Lisäksi toivomme, että nykytilakuvauksessa mainitaan esimerkkinä kulttuurikasvatussuunnitelmat, jotka ovat käytössä perusopetuksessa noin 85 % kunnista sekä laajasti myös esiopetuksessa ja varhaiskasvatuksessa. Suunnitelmien yleisimpiä sisältöjä ovat kirjastoyhteistyö ja kirjallisuus, mutta myös elokuva- ja mediakasvatus. Näin ollen kunnissa on jo olemassa rakenteita, joiden kautta mediakasvatusta toteutetaan systemaattisesti ja yhdenvertaisesti.

3. Visio

Mahdolliset kommentit ja huomiot visiosta:

Kannatamme visiota, jossa mediakasvatus nähdään yhdenvertaisena, korkeatasoisena ja yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta vahvistavana toimintana.

Ehdotamme, että visioon lisätään tai täsmennetään kulttuurinen ja taiteellinen toimijuus osana medialukutaitoa. Mediakasvatus ei tarkoita vain median kriittistä tarkastelua, vaan myös mahdollisuutta tuottaa, tulkita ja kokea mediaa taiteen ja kulttuurin keinoin. Tämä tukee osallisuutta, hyvinvointia ja identiteetin rakentumista erityisesti lasten ja nuorten kohdalla.

Ehdotamme lisäystä: ”Mediakasvatus tukee myös kulttuurista ja taiteellista osallisuutta sekä lasten ja nuorten mahdollisuuksia toimia median aktiivisina tuottajina.”

4. Tavoitteet

Mahdolliset kommentit ja huomiot tavoitteista:

Pidämme kolmea päätavoitetta (toimijuus, osaaminen, kestävyys) perusteltuina.

Ehdotamme seuraavia täsmennyksiä:

Toimijuus tulisi ymmärtää myös luovana ja taiteellisena toimijuutena, jossa lapset ja nuoret eivät ole vain median kuluttajia vaan tekijöitä. Mediataide, elokuva, audiovisuaalinen kerronta ja pelikasvatus ovat keskeisiä välineitä tämän tavoitteen saavuttamisessa.

Osaamisen kehittämisessä olisi hyvä tuoda selkeämmin esiin taidepedagoginen ja monilukutaitoon perustuva osaaminen, joka yhdistää median, taiteen ja kulttuurin.

Ehdotamme lisäystä: ”Osaamista vahvistetaan myös taide- ja kulttuurikasvatuksen menetelmin, jotka tukevat monilukutaitoa ja kokemuksellista oppimista.”

Kestävyys näkökulmasta tulisi tunnistaa ja hyödyntää jo olemassa olevia kunnallisia rakenteita, kuten kulttuurikasvatussuunnitelmia, jotka tukevat pitkäjänteistä ja systemaattista toimintaa.

5. Toimenpiteet

Mahdolliset kommentit ja huomiot toimenpiteistä:

5.1 Toimijuuden vahvistaminen

Kannatamme alueellisen ja paikallisen mediakasvatuksen vahvistamista.

Ehdotamme, että kohdassa, jossa viitataan paikallisiin mediakasvatussuunnitelmiin ja -strategioihin, tunnistetaan esimerkkinä kulttuurikasvatussuunnitelmat, jotka monissa kunnissa jo sisältävät mediakasvatuksen elementtejä (esim. kirjastoyhteistyö, elokuvakasvatus ja mediataide). Näin linjaukset voivat tukea olemassa olevia rakenteita ilman uusia velvoitteita.

5.2 Osaamisen kehittäminen

Ehdotamme, että medialukutaidon opetuksen yhteydessä mainitaan myös taide- ja kulttuurikasvatuksen menetelmät, kuten elokuva- ja mediataidekasvatus, jotka tukevat kokemuksellista oppimista ja monilukutaitoa.

5.3 Kestävyyden edistäminen

Rakenteellisen kehittämisen ja rahoitusmallien yhteydessä olisi hyvä huomioida kulttuuripalvelut ja lastenkulttuuritoimijat osana pysyvää mediakasvatuksen ekosysteemiä.

6. Toimeenpano ja seuranta

Mahdolliset kommentit ja huomiot toimeenpanosta ja seurannasta:

Kannatamme poikkihallinnollista toteutusta ja systemaattista seurantaa.

Ehdotamme, että toimeenpanossa tunnistetaan myös kulttuuri- ja kirjastopalvelut sekä lastenkulttuuritoimijat kumppaneina, joilla on valmiit verkostot ja toimintamallit lasten ja nuorten tavoittamiseen. Näiden toimijoiden kautta voidaan kerätä myös vaikuttavuustietoa mediakasvatuksen toteutumisesta paikallistasolla.

7. Liitteet

Mahdolliset kommentit ja huomiot liitteistä:

-

8. Yleiset kommentit linjausluonnoksesta

Yleiset kommentit kokonaisuudesta:

Linjausluonnos muodostaa vahvan perustan kansalliselle mediakasvatustyölle. Korostamme kuitenkin, että mediakasvatus on luonteeltaan myös kulttuuri- ja taidekasvatusta. Mediataiteella, elokuvalla ja muulla audiovisuaalisella ilmaisulla on keskeinen merkitys lasten ja nuorten arjessa ja oppimisessa.

Jo olemassa olevien rakenteiden hyödyntäminen vahvistaa mediakasvatuksen yhdenvertaisuutta, saavutettavuutta ja kustannustehokkuutta.

9. Muita mahdollisia terveisiä valmistelijoille

Muita mahdollisia terveisiä:

-

Kettunen Kaisa
Suomen lastenkulttuurikeskusten liitto

Kojo Henna
Suomen lastenkulttuurikeskusten liitto - organisaation nimi 1.1.2025 alkaen
Suomen lastenkulttuuriliitto